

Stop havneudvidelsen og klapning ved Fløjstrup skov: Mangelfuld viden om potentielt irreversible miljømæssige konsekvenser, tab af historisk kontinuitet og konsekvenser for byens fremtid

Jeg vil gerne tilkendegive, at jeg på det stærkeste er imod havneudvidelsen og klapning i de sydlige områder ved Fløjstrup Skov. Hvis projektet gennemføres vil det have klart negative konsekvenser på en række områder, bl.a. miljø, klima, økosystemet, trafik, støj, lugt, støv, fiskeriet, tab af rekreative områder og byens visuelle udtryk. Ligesom langt størstedelen af de andre borgere, der har tilkendegivet deres holdning til projektet (i skrivende stund 201 ud af mere end 230 indsendte hørings svar, dvs. 86 %) er jeg dybt bekymret på grund af alle disse årsager og således imod projektet. Jeg vil i dette hørings svar fokusere på nogle af de perspektiver, som Aarhus Havn og COWI tilsyneladende ikke selv har overblik over, eller udtrykker sig om i vage eller direkte misvisende vendinger. Det drejer sig om miljøpåvirkningen og den mangelfulde information, som vurderingen af denne hviler på. Og endelig vil jeg også give et tidsmæssigt perspektiv, som både tager stilling til områdets historie og fremtidsmæssige konsekvenser.

Den miljømæssige vurdering er foretaget på mangelfuldt grundlag

Den officielle vurdering af de miljømæssige konsekvenser ved havneudvidelsen og klapning ved Fløjstrup, hviler udelukkende på en miljøkonsekvensrapport, som er godkendt af Aarhus byråd d. 2. december 2021. Dette er dybt problematisk af flere årsager. For det første er rapporten udarbejdet af konsulentfirmaet COWI, og er et bestilt og betalt partsindlæg og altså ikke uvildigt, som der antydes i retorikken fra Aarhus Havn. At en så stor beslutning med følgevirkninger for miljø, klima, dyre- og planteliv over mindst 30 år baseres på en betalt rapport, bringer mindelser om den såkaldte 'oksekødsskandale' ved Aarhus Universitet, der blev genstand for stor national kritik og endte med at koste en institutleder jobbet. Dette fordi rapportens uvildighed netop ikke kunne fastslås, hvilket var særligt bekymrende, da dens konklusioner tilgodeså selv samme organisation, der havde finansieret den (Dagbladet Information 2021).

Dertil kommer, at COWI har nægtet Tænketanken GeoHav (og dermed alle os andre, inklusive Aarhus byråd) adgang til de data, der ligger bag deres beregninger, og dermed deres konklusion: nemlig at påvirkningen af de berørte havområder vil være forbigående. Adskillige universitetsforskere stiller sig tvivlende over for rapportens konklusioner, bl.a. professor i politisk økologi ved Københavns Universitet, Jens Friis Lund (Marcussen 2022), og seniorforsker ved Department of Ecoscience, Aarhus Universitet, Martin Mørk Larsen (DR 2022). Eftersom der ikke er givet indsigt i de beregninger, konklusionerne hviler på, er beslutningen om at godkende rapporten taget i blinde. Og således er de miljømæssige konsekvenser, som udvidelsen og særligt klapning ved Fløjstrup vil medføre, reelt et gæt. Før der kan gives nogen som helst form for tilladelse til dette, må data, beregninger, argumentation og konklusioner fremlægges og gennemgås af uvildige forskere på universiteterne; og helst af forskere fra flere forskellige universiteter.

Det er uacceptabelt at de miljømæssige konsekvenser vurderes på baggrund af gætterier i en kommune, der bryster sig af at arbejde i grønne løsninger. Ved valgkampen i november 2021

var klima og miljø i centrum og stod anført som mærkesager ved adskillige af de kandidater, der blev valgt til byrådet. Nuværende rådmand for Teknik og Miljø, Steen Stavnsbo (C), har i den forbindelse bl.a. udtalt, at han vil arbejde for byens trygge, grønne områder til rekreative formål. Eftersom Det Konservative Folkeparti ”er et grønt parti, handler bykvalitet om klima og miljø”, som Stavnsbo fortæller i en af de videoer, der beskriver hans mærkesager (Konservative i Aarhus, n.d.). Dette og andre folkevalgte kandidaters valgløfter vil klinge meget hult, hvis der gives tilladelse til udvidelse af havnen og klappning, især hvis det sker på det mangelfulde grundlag, som mit og andre hørings svar gør opmærksom på. I forlængelse heraf kan det nævnes, at jeg ser en skærende kontrast mellem de i alt 2,6 mio. DKK, der i 2020 blev afsat til biodiversitetsforbedrende tiltag i Marselissskovene (Aarhus Kommune 2021) og ønsket om at dumpe over to millioner kubikmeter giftigt slam, der bl.a. indeholder TBT, ud for Fløjstrup Skov (DR 2022), som ligger i direkte forlængelse af Marselissskovene. Fløjstrup Skov er i øvrigt en del af Natura 2000, et fælleseuropæisk projekt med naturbeskyttelse som formål (Miljøstyrelsen 2022). Igen er kontrasten grotesk.

Forholdt borgernes bekymring for dyre- og planteliv, refererer direktøren for Aarhus Havn også til COWI’s miljøkonsekvensrapport i de skriftlige svar til Beskyt Aarhusbugtens debatoplæg (Beskyt Aarhusbugten 2022). Derudover nævnes tre studier, som er hhv. elleve, ni og tre år gamle og tilsyneladende alle skrevet af danske forfattere. Da der ikke foreligger en litteraturliste, kan jeg ikke selv undersøge de nævnte forfatters (finansielle) tilhørsforhold eller baggrund, så jeg og andre har ikke mulighed for selv at undersøge lødigheden af de citerede studier. Men jeg vil i forbindelse med dette gøre direktøren fra Aarhus Havn opmærksom på, at der er foretaget opdateret international forskning på effekten af støj, bl.a. i forbindelse med undervandsbyggerier på havpattedyr siden de nævnte studier. Således finder flere forskellige undersøgelser at undervandsstøj er en af de største trusler for havpattedyr (Carlucci et al. 2021; Chahouri et al. 2021; Chou et al. 2021; Erbe et al 2018). Chahouri og kollegers detaljerede studie fra 2021 konkluderer at ”preventative management, both at the national and international level, is required before irreversible damage is caused to biodiversity and the marine ecosystem”. Dertil skal det nævnes, at havnedirektøren ikke har forholdt sig til spørgsmålet, om hvilke konsekvenser udvidelsen vil få for fiskebestanden i Aarhus Bugt; ovenstående artikel konkluderer at fiskearter også lider under støj.

Her er blot opridset nogle af de mere grelle problematikker ved den (betalte) forskning der vedrører de miljømæssige konsekvenser ved udvidelsen, samt den retorik Aarhus Havn fører. Således er der ikke grundlag for at foretage en reel vurdering af de miljømæssige konsekvenser, som kan være langt mere alvorlige end Aarhus Havn fremfører.

Arkæologi og historie: Aarhus’ *unique selling points* og konsekvenser

Derudover vil jeg appellere til, at man overvejer, at projektet, hvis det godkendes, vil forandre Aarhusbugten for altid og således ødelægge en stor del af det, der gør Aarhus til noget særligt: Byen ved skov, strand og hav. Denne særlige identitet strækker sig bagud i tid til byens anlæggelse i vikingetiden. Rige fortidslevn i Marselissskovene og Fløjstrup Skov i form af gravhøje og bopladser helt tilbage fra stenalderen viser dertil, at området altid har været et attraktivt åndehul med gode muligheder for at fiske og samle (Kulturministeriet, n.d.). Dette vil ændre sig for bestandig med havnens udvidelse og klappning som i bedste fald

vil gøre området til et støjende og potentielt farligt område at opholde sig i over de næste 30 år. I værste fald – hvilket må anses for ganske sandsynligt, jf. manglende viden om de miljømæssige konsekvenser, som jeg beskriver ovenfor – vil området aldrig restitueres. I stedet for det vide udsyn til Mols bjerge, kan turister de næste 30 år få lov til at kigge på byggeriet af Yderhavnen når de går tur i Marselissskovene efter et besøg på Moesgård Museum eller når de besøger Tangkrogen og Den Uendelige Bro. Aarhusbugten og Aarhus som by vil have mistet en betydelig del af sin historie, sin særlige charme og et *unique selling point*.

Alternativer

Som foreningen Beskyt Aarhusbugten har uddybet i deres hørings svar, er der flere alternativer til Aarhus Havns ønske om at udvide. Jeg nævner dem her i flæng og henviser til uddybende beskrivelse og argumentation i førnævnte hørings svar:

- Drop udvidelsen og find alternativer til at optimere pladsudnyttelsen.
- Udvidelse med ”dry-port”.
- Udvidelse inden for eksisterende havneområder.

Afslutning

På et ganske personligt plan, vil jeg slutteligt udtrykke sorg over de fremtidsperspektiver, som vil blive til virkelighed, hvis udvidelsen føres ud i livet. Os, der bor i Aarhus, vil dermed blive tvunget til at afstå rekreative områder til fordel for erhvervslivets ønske om uhæmmet vækst, og vi og fremtidige generationer vil miste chancen for at nyde områdets uspolerede skønhed; noget jeg og min mand havde glædet os til at dele med vores fremtidige børn.

Anvendte kilder

Aarhus Kommune, 2021. Marselisborg Vildskov. Tilgængelig på: <https://www.aarhus.dk/demokrati/projekter-og-samarbejder/natur-og-miljoe/vildskov-i-marselisborgskovene/>

Beskyt Aarhusbugten, 2022. Fra informations- og debatmødet d. 2. Februar, Havnedirektørens svar. Tilgængelig på: <https://beskytaarhusbugten.nu/wp-content/uploads/2022/02/Aarhus-Havns-kommentarer-til-BAs-praesent-ation-og-BAs-kommentarer-til-Havnens..pdf>

Carlucci, R., Manea, E., Ricci, P., Cipriano, G., Fanizza, C., Maglietta, R., & Gissi, E., 2021. Managing multiple pressures for cetaceans’ conservation with an Ecosystem-Based Marine Spatial Planning approach. *Journal of Environmental Management*, 287, 112240.

Chahouri, A., Elouahmani, N., & Ouchene, H., 2021. Recent progress in marine noise pollution: A thorough review. *Chemosphere*, 132983.

Chou, E., Southall, B. L., Robards, M., & Rosenbaum, H. C., 2021. International policy, recommendations, actions and mitigation efforts of anthropogenic underwater noise. *Ocean & Coastal Management*, 202, 105427.

Dagbladet Information, 2021: Serie: Oksekødsrapporten fra Aarhus Universitet. Tilgængelig på: <https://www.information.dk/serie/oksekoedsrapporten>

DR, 2022: Ekspert og fiskere kritiserer planlagt havneudvidelse i Aarhus. Tilgængelig på: <https://www.dr.dk/nyheder/seneste/ekspert-og-fiskere-kritiserer-planlagt-havneudvidelse-i-Aarhus>

Erbe, C., Dunlop, R., og Sarah Dolman, 2018. "Effects of noise on marine mammals." I: *Effects of anthropogenic noise on animals*. Springer, New York, NY, 2018. 277-309.

Marcussen, N.B., 2022. Forskere kritiserer rapport, som Aarhus Havn har betalt millioner for. Jyllandsposten, 24 Feb 2022

Konservative i Aarhus, n.d. Steen Stavnsbo. Tilgængelig på: Spidskandidat til Byrådet. <https://aarhus.konservative.dk/personer/steen-stavnsbo/>

Kulturministeriet, n.d.. Fund og Fortidsminder. Tilgængelig på: <https://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/>

Miljøstyrelsen, n.d.. GIS til Natura 2000. Tilgængelig på: https://miljoegis.mim.dk/cbkort?selectorgroups=themecontainer%20Natura2000%20fredning&mapext=277608%206024994.2%201064040%206422715.8&layers=theme-gst-dtkskaerm_daempet%20ef_fugle_bes_omr%20ramsar_omr%20ef_habitat_omr%20theme-pg-natura_2000_omraader&mapheight=969&mapwidth=1925&profile=miljoegis-natura2000